

Spis treści

Wstęp	9
I. Migracje i mobilność społeczna – historia oraz współczesność	13
1. Migracje oraz ich rozwojowy potencjał	13
1.1. Historyczne przykłady przyczyn i skutków napływów ludności	15
1.2. Migracje i migranci jako przedmiot badań społecznych	20
1.3. Od migracji łańcuchowych do NELM	23
1.4. Od migracji cyrkulacyjnych do transnarodowości	30
1.5. Od drenażu mózgów do transferów społecznych	36
1.6. Polska jako kraj migracji – wyjazdy przed wybuchem II wojny światowej	40
1.7. Migracje polskie po II wojnie światowej	48
1.8. Rok 1989 i później. Migracyjny paradoks NEET	55
2. Transfery społeczne	63
2.1. Transfery pieniężne	63
2.2. Transfery społeczne – doping czy suplement diety?	74
2.3. Transfery społeczne jako narzędzie opisu skutków migracji	81
3. Podsumowanie	85
II. Kapitał społeczny	88
1. Zaufanie, więzi i kapitał społeczny – początki systematycznej refleksji	88
2. Kapitał społeczny – wizja społeczeństwa idealnego	94
2.1. Jamesa Colemana koncepcja kapitału społecznego	94
2.2. Kapitał społeczny i ograniczone korzyści – uwagi Pierre’a Bourdieu	97
2.3. Niedostatki i nadmiary kapitału społecznego – badania Roberta Putnama	100
2.4. Rozwinięcie teorii i próba oceny przydatności kapitału w życiu spo-	104
łecznym	
2.5. Wykorzystanie teorii kapitału społecznego do diagnozy kryzysu i jego	109
przyczyn – badania Francisa Fukuyamy	
2.6. Miraż kreatywności – próba uaktualnienia teorii według Richarda Floridy	111
3. Podsumowanie	118
III. Migracyjne konteksty teorii kapitału społecznego	120
1. Porównanie głównych wątków teorii	120
1.1. Ile jest rodzajów kapitału?	121

1.2. W jakich warunkach kapitał jest funkcjonalny?	123
1.3. W jakich warunkach kapitał społeczny jest trwały?	124
1.4. O niejednoznacznych konsekwencjach kapitału	126
1.5. Podsumowanie – konsekwencje kapitału społecznego i próba ponownego zdefiniowania pojęcia	130
2. Kosztowne oblicze kapitału społecznego w kontekście migracyjnym	133
2.1. Kapitał społeczny jako mechanizm generujący wysokie koszty i ograni- czone korzyści	134
2.2. Kapitał społeczny jako ubezpieczenie	139
2.3. Kapitał społeczny jako narzędzie społecznego wykluczenia	141
2.4. Nietrwałość kapitału społecznego	146
3. Podsumowanie – teoria kapitału społecznego i transfery społeczne	148
IV. Polskie migracje. Transfery kapitału	151
1. Metodologia badań własnych	151
2. Migracyjne losy i plany – najważniejsze pytania	158
2.1. Dlaczego migranci wyjeżdżają?	159
2.2. Przez międzyetniczną atomizację i <i>cocooning</i> do zadomowienia	164
2.3. Dlaczego migranci wracają?	173
3. Transfery społeczne – zmiany społeczne związane z wyjazdem migrantów	185
3.1. Życie rodzinne jako przykład zmiany w obrębie struktur normatywnych	188
3.2. Praktyki społeczne – praca jako obszar zmiany	198
3.3. Zmiany w obrębie religijności jako przykład ewolucji tożsamości	204
3.4. Współpraca i utrzymywanie kontaktów z krajem jako przykłady zmian związanych z kapitałem społecznym	213
Zakończenie. Wszyscy jesteśmy migrantami?	220
Literatura	227
Załączniki	245
1. Lista wywiadów pogłębionych zrealizowanych w latach 2011–2013 w ramach zbierania materiałów do książki	245
2. Lista pytań do wywiadów pogłębionych	250
3. Liczba emigrantów z Polski w wybranych krajach europejskich	251
4. Spis tabel	252
5. Spis rysunków	252
Migration and the Transfer of Social Capital (Summary)	253